

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και όσον αφορά θέματα της αρμοδιότητάς της, των αποτελεσμάτων των διαπραγματεύσεων στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου για τον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών»

(98/C 407/47)

Στις 28 Ιουλίου 1998 και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο ζήτησε γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει στον κ. Robert Pelletier, που ορίστηκε γενικός εισηγητής, την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Κατά την 357η σύνοδο ολομέλειας της 9ης και 10ης Σεπτεμβρίου 1998 (συνεδρίαση της 10ης Σεπτεμβρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 69 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έλαβε γνώση του ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα υποβάλει στο Συμβούλιο πρόταση απόφασης σχετικά με τα τελικά αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) για τον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

1. Ιστορικό

1.1. Η ενδιάμεση συμφωνία της 28ης Ιουλίου 1995

Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, κατά την ίδρυση του ΠΟΕ το Δεκέμβριο του 1993, με τη λήξη του γύρου πολυμερών διαπραγματεύσεων, του καλούμενου «Γύρου της Ουρουγουάης», η τελική πράξη του οποίου υπεγράφη επισήμως στο Μαροκάς στις 15 Απριλίου 1994, κατά την Υπουργική Διάσκεψη της GATT (Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου), υιοθετήθηκε η Γενική Συμφωνία για τις Συναλλαγές στον τομέα των Υπηρεσιών (GATS) και, παράλληλα, ορίστηκαν τα πλαίσια και οι προθεσμίες για τις διαπραγματεύσεις σχετικά με ορισμένους τομείς υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Οι διαπραγματεύσεις για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες έπρεπε να ξεκινήσουν την 1η Ιανουαρίου 1995 και να ολοκληρωθούν μέσα σε προθεσμία έξι μηνών. Στην πραγματικότητα, έληξαν στις 28 Ιουλίου 1995, με μερική αποτυχία: οι Ηνωμένες Πολιτείες αρνήθηκαν να υπογράψουν, θεωρώντας ανεπαρκείς τις προσφορές που υπέβαλαν οι κυριότερες αναπτυσσόμενες χώρες (κυρίως της Νοτιο-Ανατολικής Ασίας και της Λατινικής Αμερικής). Μόνο χάρη στην πρωτοβουλία που έλαβε την τελευταία στιγμή η Ευρωπαϊκή Ένωση, κατέστη δυνατή η υιοθέτηση ενδιάμεσης συμφωνίας, με κύριο άξονα το δεύτερο πρωτόκολλο της Γενικής συμφωνίας για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών και με την αποχή των Ηνωμένων Πολιτειών.

Οι προσφορές και οι πίνακες εξαιρέσεων από τη ρήτρα MEK επισυνάφθηκαν στην εν λόγω συμφωνία ως παραρτήματα. Ως προθεσμία για την εφαρμογή τους, ορίστηκε η 1η Νοεμβρίου 1997. Από την ημερομηνία αυτή και για 60 ημέρες, τα μέλη της συμφωνίας μπορούσαν να τροποποιήσουν ή να αποσύρουν το σύνολο ή μέρος της προσφοράς τους ή/και να υποβάλουν νέες αιτήσεις εξαιρέσεων από τη ρήτρα MEK. Προβλεπόταν επίσης ότι, μέσα στο δεύτερο εξάμηνο του 1997, θα άνοιγε νέα περίοδος διαπραγματεύσεων, προκειμένου να επιτευχθεί οριστική συμφωνία.

1.2. Οι διαπραγματεύσεις του δεύτερου εξαμήνου του 1997

Η ΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία των διαπραγματεύσεων που ξεκίνησαν κατά το δεύτερο εξάμηνο του 1997 και κατέληξαν σε νέα συμφωνία, στις 12 Δεκεμβρίου 1997. Το πέμπτο αυτό πρωτόκολλο που επισυνάπτεται στη Γενική Συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών, υπεγράφη από 102 χώρες, μεταξύ των οποίων 70 χώρες⁽¹⁾ (στις οποίες περιλαμβάνονται οι δεκαπέντε χώρες της ΕΕ που υποβάλλουν κοινό πίνακα) υπέβαλαν νέα προσφορά και 32 χώρες διατήρησαν την προσφορά που είχαν υποβάλει το 1995.

2. Η συμφωνία της 12ης Δεκεμβρίου 1997

2.1. Έναρξη ισχύος

Η ΟΚΕ σημειώνει ότι η συμφωνία πρέπει να τεθεί σε ισχύ την 1η Μαρτίου 1999, αφού οι υπογράφουσες χώρες θα έχουν αποδεχθεί, είτε με υπογραφή είτε με επικύρωση, πριν από τις 29 Ιανουαρίου 1999, το «πέμπτο πρωτόκολλο» της GATS (Γενική Συμφωνία για τις Συναλλαγές στον τομέα των Υπηρεσιών). Εάν, στις 30 Ιανουαρίου 1999, δεν έχουν αποδεχθεί το πέμπτο πρωτόκολλο όλες οι ενδιαφερόμενες χώρες, τα μέλη που θα το έχουν αποδεχθεί εγκαίρως μπορούν να αποφασίσουν είτε να τεθεί σε ισχύ, είτε να παραταθεί η προθεσμία για την αποδοχή, είτε να μην τεθεί σε ισχύ. Στη συνέχεια, μέσα σε προθεσμία 60 ημερών από την 1η Μαρτίου 1999, θα πρέπει να ληφθεί απόφαση για την τροποποίηση του «πέμπτου πρωτοκόλλου» από τις χώρες που θα το έχουν επικυρώσει, στην

(¹) Αυστραλία, Αίγυπτος, Βενεζουέλα, Βολιβία, Βουλγαρία, Βραζιλία, Γκάνα, Δομινικανή Δημοκρατία, Ελβετία, Ελ Σαλβαδόρ, Ευρωπαϊκές Κοινότητες και τα κράτη μέλη τους, Ηνωμένες Πολιτείες, Ιαπωνία, Ιαμαϊκή, Ινδία, Ινδονησία, Ισημερινός, Ισλανδία, Ισραήλ, Καναδάς, Κένυα, Κολομβία, Κορέα, Κόστα Ρίκα, Κουβέιτ, Κύπρος, Μακάο, Μάλτα, Μαλαισία, Μαυρίκιος, Μεξικό, Μπαχρέιν, Νέα Ζηλανδία, Νιγηρία, Νικαράγουα, Νότιος Αφρική, Νορβηγία, Ονδούρα, Ουγγαρία, Ουρουγουάη, Πακιστάν, Περου, Πολωνία, Ρουμανία, Σενεγάλη, Σιγκαπούρη, Σλοβακική Δημοκρατία, Σλοβενία, Σρι Λάνκα, Ταϊλάνδη, Τουρκία, Τσεχική Δημοκρατία, Τυνησία, Φιλιππίνες, Χιλή, Χονγκ Κονγκ (Κίνα).

περίπτωση όπου ορισμένα μέλη που έχουν υπογράψει τη συμφωνία δεν θα μπορούν να τηρήσουν τη διαδικασία.

Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι, μετά από την τεχνική επαλήθευση, οι πίνακες αναλήψεων υποχρεώσεων της κάθε χώρας, που έπρεπε να επισυναφθούν στο πέμπτο πρωτόκολλο, εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών του ΠΟΕ στις 26 Φεβρουαρίου 1998.

2.2. Συνολική αξιολόγηση της συμφωνίας

Η ΟΚΕ αναγνωρίζει την πρόοδο που πραγματοποιείται με τη συμφωνία αυτή. Η συμφωνία καλύπτει το 95 % της παγκόσμιας αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και το μεγαλύτερο προσόν της έγκειται στο ότι δίνει τέρμα στη μεταβατική κατάσταση που ίσχυε από τον Ιούλιο του 1995, που δεν ήταν καθόλου ικανοποιητική: η απόφαση που είχαν λάβει τότε οι Ηνωμένες Πολιτείες να μην ενταχθούν στην ενδιάμεση συμφωνία σήμαινε στην πράξη ότι ο κυριότερος παράγον της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής αγοράς αρνούνταν τη λογική μιας πολυμερούς συμφωνίας που να στηρίζεται στη βασική αρχή της «ρήτρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους», δηλαδή στην αυτόματη επέκταση στο σύνολο των υπογραφόντων κρατών οιοδήποτε μέτρον που θα συμφωνείται εις όφελος ενός από τα εν λόγω κράτη.

Όσο ατελής κι αν είναι ο χαρακτήρας των προσφορών που υπέβαλαν ορισμένα κράτη μέλη του ΠΟΕ, η συμφωνία που συνήφθη το Δεκέμβριο του 1997 στηρίζεται στην τήρηση των αρχών της μη-διάκρισης, της εθνικής μεταχείρισης και της ρήτρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους. Υποβάλλει το σύνολο του τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (τράπεζες, ασφάλειες, υπηρεσίες επενδύσεων) στους πολυεθνικούς κανόνες και την πειθαρχία της GATS και είναι σημαντική για δύο λόγους:

- Η ισχύς της συμφωνίας αυτής δεν έχει περιορισμένη διάρκεια, γεγονός που αποδεικνύει ότι οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, όπως και άλλοι οικονομικοί κλάδοι που καλύπτονται ήδη από τον ΠΟΕ, έχουν εισέλθει πλέον σε φάση διαρκούς εξέτασης από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Επί πλέον, καμία από τις μεγάλες χώρες δεν υπέβαλε, μαζί με την προσφορά της, αίτηση γενικής εξαιρέσης από την αρχή της μεταχείρισης του μάλλον ευνοούμενου κράτους. Τέλος, το καθένα από τα κράτη που υπογράφουν θα έχει τη δυνατότητα προσφυγής στο όργανο επίλυσης των διαφορών του ΠΟΕ, εάν φρονεί ότι ένα άλλο κράτος μέλος του ΠΟΕ δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει βάσει της συμφωνίας αυτής.
- Σε σύγκριση με την κατάσταση που επικρατούσε το 1995, η πλειονότητα των προσφορών που υπέβαλαν οι κυριότερες οικονομικώς αναδυόμενες χώρες δηλώνουν μια σαφή βελτίωση των δεσμεύσεών τους για απελευθέρωση της αγοράς.

3. Γενικές παρατηρήσεις

Η ΟΚΕ, εκτιμώντας τα τρία σημεία που αναπτύσσονται στη συνέχεια, υποδέχεται ευνοϊκά την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου.

3.1. Άποψη των τραπεζικών κύκλων

Η τραπεζική ομοσπονδία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει παρέμβει επανειλημμένως υπέρ της οριστικής σύναψης μιας συμφω-

νίας που να περιλαμβάνει ουσιαστικές δεσμεύσεις από όσο το δυνατόν περισσότερα μέρη και έχει διατηρήσει ιδιαίτερα καλές σχέσεις με τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.2. Επίδραση επί της στρατηγικής των τραπεζών

Για τις τράπεζες, όπως και για το σύνολο των χρηματοπιστωτικών φορέων, η απελευθέρωση των αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελεί πρωταρχικό στοιχείο της στρατηγικής τους, τόσο για να τελειοποιήσουν την ποιότητα των υπηρεσιών που οφείλουν στους πελάτες τους, οι οποίοι επίσης διεθνοποιούν τις δραστηριότητές τους υπό την πίεση των δυνάμεων της αγοράς, όσο και για να αναπτύξουν τις δικές τους δραστηριότητες σε νέο έδαφος, με εγγύηση τη διαφάνεια των ρυθμίσεων και τη βεβαιότητα ότι το σύνολο των τραπεζών και χρηματοπιστωτικών φορέων υπάγονται στους ίδιους προληπτικούς και ρυθμιστικούς κανόνες.

3.2.1. Η παγκοσμιοποίηση των αγορών

Η παγκοσμιοποίηση των οικονομιών, είτε πρόκειται για καλό είτε για κακό, είτε τη θελήσαμε είτε την υφιστάμεθα, αποτελεί πλέον γεγονός. Οι επιχειρήσεις, μεγάλες, μεσαίες ή μικρές, συχνά καταπιέζονται στα πλαίσια των εθνικών αγορών και πρέπει να διαβούν το κατώφλι της διεθνοποίησης. Το φαινόμενο αυτό θα ενταθεί, ασφαλώς, με την καθιέρωση της ενιαίας νομισματικής αγοράς.

Οι τράπεζες έχουν την ευθύνη να ακολουθήσουν τις ανάγκες των πελατών τους. Εάν είναι γεγονός ότι η διεθνοποίηση των μεγάλων επιχειρήσεων έχει ήδη πραγματοποιηθεί, είναι σαφές ότι είναι πλέον αναπόφευκτο ένα δεύτερο κύμα διεθνοποίησης που θ' αφορά τις μεσαίες επιχειρήσεις. Η εσωτερική αγορά των εκβιομηχανισμένων χωρών περιορίζεται, υπό τη διπλή επίρρηση της υπερπαραγωγής και της ικανοποίησης της ζήτησης. Η κατάκτηση νέων οριζώντων είναι αναπόφευκτη για το σύνολο του παραγωγικού τομέα. Οι τράπεζες, επομένως, οφείλουν να παγκοσμιοποιήσουν τα δίκτυα παρέμβασής τους ώστε να προσφέρουν μια κλίμακα υπηρεσιών πολύ ευρύτερη από γεωγραφική άποψη.

3.2.2. Η διαφάνεια

Η καθιέρωση ομοίμορφων, κατανοητών και μόνιμων κανόνων θα τονώσει τη δραστηριότητα των δανειστών κεφαλαίων και θα δώσει την ευκαιρία στις τράπεζες να αυξήσουν τη συμβολή τους στη χρηματοδότηση του αναπτυσσόμενου κόσμου, σε κλίμα εμπιστοσύνης και καλύτερης γνώσης των σχετικών κινδύνων. Με την αυξημένη διεθνοποίηση των δραστηριοτήτων τους και των χρηματοδοτήσεών τους, οι τράπεζες των ανεπτυγμένων χωρών θα επιτύχουν την εξεύρεση συμπληρωματικών εσόδων, που δεν τους τα προσφέρουν πλέον πάντοτε οι εγχώριες αγορές τους.

Μια νέα παγκόσμια ισορροπία μεταξύ προμηθευτών κεφαλαίων και δανειστών, που θα στηρίζεται σε καθολικά παραδεγμένους τραπεζικούς κανόνες, θα οδηγήσει στην αποκατάσταση της χρηματοπιστωτικής και νομισματικής ρευστότητας, που αποτελεί εγγύηση για τη σταθερότητα των σχέσεων μεταξύ των κρατών.

3.2.3. Η αρχή της μη-διάκρισης

Η αποδοχή και η εφαρμογή της βασικής αρχής της GATT (της ρήτηρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους), εξασφαλίζοντας ισότιμους όρους για όλους τους εταίρους με τη δέσμευση ότι δεν θα δημιουργούνται διακρίσεις μεταξύ των συμβαλλομένων, όποια κι αν είναι η καταγωγή τους ή η εθνικότητά τους, υποχρεώνει, εκ των πραγμάτων, τα κράτη να καταργήσουν τα προνόμια που έχουν τη φυσική τάση να χορηγούν στους πολίτες τους.

Οι συμφωνίες που υπεγράφησαν στη Γενεύη τον περασμένο Δεκέμβριο αποτελούν σημαντική πρόοδο στον τομέα αυτό.

3.3. Βιώσιμη αύξηση των ροών κεφαλαίων προς τις χώρες με αναδυόμενη οικονομία ή με χαμηλή ανάπτυξη

Η βιώσιμη αύξηση των ροών κεφαλαίων προς τις οικονομικώς αναδυόμενες χώρες ή με χαμηλή ανάπτυξη θα πρέπει να συνεχίσει να βελτιώνει την ανάπτυξή τους. Θα πρέπει επίσης να διευκολύνει την εξυγίανση των οικονομιών αυτών και να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών προς τα ασιατικά έθνη που επλήγησαν από την κρίση (π.χ. Νότια Κορέα, Ταϊλάνδη, Ινδονησία).

4. Το άνοιγμα των αγορών στον ανταγωνισμό στον τομέα των ασφαλειών

4.1. Ο κλάδος των ασφαλειών στην Ευρώπη πιστεύει, όπως και ο τραπεζικός κλάδος, ότι η συμφωνία που προέκυψε από τις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ αποτελεί σημαντική επιτυχία για την ΕΕ και για τους ευρωπαίους ασφαλιστές.

4.2. Το 5ο πρωτόκολλο που διαπραγματεύτηκαν τα κράτη μέλη του ΠΟΕ και οι δεσμεύσεις που έλαβε η Επιτροπή μέσω της προσφοράς που κατέθεσε δεν δημιουργούν προβλήματα για την ευρωπαϊκή αγορά των ασφαλειών.

4.3. Ο κλάδος των ασφαλειών υπογραμμίζει ότι, αντίθετα με την ενδιάμεση συμφωνία που συνήφθη τον Ιούλιο του 1995 με πρωτοβουλία της ΕΕ, η συμφωνία της 12ης Δεκεμβρίου 1995 είναι οριστική και δεν περιλαμβάνει καμιά εξαίρεση από την αρχή της μεταχείρισης του μάλλον ευνοούμενου κράτους.

4.4. Η συμφωνία θέτει τέρμα σε μια κατάσταση που ήταν ιδιαίτερα επιζήμια για την ομαλή λειτουργία του συστήματος των πολυμερών συναλλαγών και για τα συμφέροντα του

ευρωπαϊκού κλάδου των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών, λόγω της απόφασης που είχαν λάβει οι Ηνωμένες Πολιτείες τον Ιούνιο του 1995 να διατηρήσουν την εξαίρεσή τους από τη ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου κράτους και να διαπραγματεύονται διμερείς συμφωνίες ελευθέρωσης των αγορών.

4.5. Στον τομέα των ασφαλειών, η συμφωνία αυτή περιλαμβάνει μια σημαντική βελτίωση, και ποσοτική και ποιοτική, των προσφορών που υπέβαλαν οι οικονομικώς αναδυόμενες χώρες της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής, της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής.

4.6. Σύμφωνα με τους όρους των περισσότερων από τις 60 προσφορές που κατατέθηκαν, θα καταστεί δυνατή η κατοχή πλειοψηφικής συμμετοχής στην αλλοδαπή, η δημιουργία υποκαταστημάτων, η απολαβή της ίδιας μεταχείρισης με τους εγχώριους ασφαλιστές και η χωρίς περιορισμούς πραγματοποίηση διασυννοριακών ασφαλιστικών πράξεων, είτε για ασφάλιση μεταφοράς είτε για αντασφάλιση.

4.7. Είναι σημαντικό να υπενθυμισθεί ότι η Ιαπωνία δέχθηκε να περιλάβει στην προσφορά της, με τη μορφή πρόσθετων δεσμεύσεων, το σύνολο της διμερούς συμφωνίας που είχε συνάψει με τις Ηνωμένες Πολιτείες το Δεκέμβριο του 1996 για τον τομέα των ασφαλειών.

5. Συμπέρασμα

Η ΟΚΕ φρονεί ότι η συμφωνία που υπεγράφη στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου τον περασμένο Δεκέμβριο αποτελεί ένα μεγάλο βήμα προς την απελευθέρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών και στηρίζει τη σύσταση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο για την έγκριση του κειμένου του πέμπτου πρωτοκόλλου εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ως προς τα θέματα της αρμοδιότητάς της.

Εντούτοις, πρέπει ακόμη να πραγματοποιηθεί μεγάλη πρόοδος: δύο από τις μεγαλύτερες αγορές του πλανήτη, η Κίνα και η Ρωσία, βρίσκονται ακόμη εκτός των συμφωνιών. Επί πλέον, η ποιότητα των αναληφθεισών δεσμεύσεων παρουσιάζει μεγάλες ανισότητες ανάλογα με τις χώρες. Θα πρέπει να συνεχισθούν οι διαπραγματεύσεις για τη βελτίωση της συμφωνίας, την καταπολέμηση, ει δυνατόν, των ρυθμιστικών συστημάτων που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και την κατάληξη στην πραγματική εξάλειψη των εμποδίων. Θα πρέπει επίσης να υπάρξει μέριμνα ώστε, στα πλαίσια των νέων διαπραγματεύσεων, να εξετασθούν επίσης τα ζητήματα της επίβλεψης και του ελέγχου.

Βρυξέλλες, 10 Σεπτεμβρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS